REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorî nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelika Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărî mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banî.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl.
N-rii de *Dumineca* 2 *fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francî, pe şése lunî 20 fr., pe trei lunî 10 fr.
N-rii de *Dumineca* 8 francî.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorî.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunî 5 fl., pe trei lunî 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banî. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 31. Braşov, Joi 10 (22) Februarie. 1900.

Discuţiă straneă în dietă.

Lansarea cestiunei naţionalităţilor în discusiunile asupra budgetului de către vorbitorii şovinismului militant maghiar din cameră şi modul cum se apreţiază şansele soluţiunei ei de unii şi alţii, în fine starea strîmtorată a guvernului, care fiind atacat pe tema acésta, s'a vědut constrîns a se justifica prin graiul şefului sěu faţă cu acele acusaţiunî: tóte acestea fac o impresiune fórte straneă. N'ar fi aşa, décă discusiunea asupra unei cestiunî atât de grave pentru pacea şi întărirea dinăuntru a statului ar ave un fundament serios; décă adecă cei ce o ventileză ar fi pětrunşî de necesitatea unei resolvărî drepte şi echitabile a ei. Insě de aşa ceva nicî vorbă nu este. Din contră se póte vede destul de lămurit, că desbaterea asupra cestiunei naţionalităţilor, cum a fost urzită şi cum este continuată, urmăresce numai scopurî laterale politice de partid, vré numai sě înveninezе şi mai mult raporturile cu naţionalităţile şi numai binele şi mulţumirea lor nu o are în vedere.

După duelul dintre Komjathy şi ministru-preşedinte Szell, care s'a terminat cu o îmbrăţişare a amêndurora în semnul şovinismului, ce-i unesce pe toţî sub o căciulă, au mai debutat cu vorbirî asupra naţionalităţilor câţî va discipulî ai „noului“ şi ai „vechiului“ sistem. Intre cei dintâi s'a presentat şi deputatul, nou de nouţ ales la Ceica, Faşie Todor. El s'a grăbit a declara, că se alătură cu trup şi suflet la politica ministrului-preşedinte Szell, care pe lângă construirea statului naţional maghiar mai promite, că va scuti egalitatea înaintea legii a tuturor, fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, şi mai promite reforma administraţiei şi alte multe. Despre acest deputat, ales din graţia guvernului în locul lăsat vacant de Iosif Goldiş, nu putem dice, decât că şî-a făcut datoria de mameluc şi póte merge.

O altă creatură a ministrului-preşedinte, cunoscutul diarist Veszi-Weiss, ales pe sprîncénă la Sebeşul-săsesc, s'a ridicat în şedinţa de ierî a camerei ca sě combată pe intimul lui Banffy, Werner Gyula, care cu o di mai înainte se năpusti mai ales asupra Saşilor ardelenî. Acest Veszi a luat în apěrare pe Saşî faţă cu Werner şi a atacat pe Românî, despre carî acesta n'a fost vorbit. Veszi are şi el o ideiă, şi adecă crede a fi cel mai bun lucru, ca naţionalităţile sě se alăture la partidele maghiare esistente, căcî numai aşa pot sě înceteze frecările dintre naţionalităţî. Ii place, că Saşii voesc pacea şi liniştea, dér crede, că pentru aceea cu atât mai mult tinerimea săséscă trebue sě înveţe unguresce. Mai dise Veszi, că Saşii se alipesc de ideia de stat maghiar, ca şi cetăţenii din Debreţin, — un compliment, pe care nu scim, décă Saşii îl vor chita.

Au mai vorbit şi alţî deputaţî ungurî obscurî, afară de August Pulszky, care între altele susţine, că póte fi vorba în Ungaria numai de drepturî individuale, ér de o organisaţiă a naţionalităţilor nicî pomenire, şi adauge, că şi Szell e tot de acésta părere.

Cea mai francă declaraţiă a făcut'o de astă-dată conducětorul partidei poporale, Molnar.

El a constatat, că Pulszky consideră legea de naţionalitate ca o lege rea şi totuşî nu voesce, ca ea sě fiă schimbată. Partida poporală însě pretinde, ca acésta lege séu sě se esecute conscienţios, séu sě fiă revisuită. Numai în acest punct se deosebesc vederile partidei poporale de acele ale majorităţii, în cestiunea naţionalităţilor. Incolo toţî voesc statul naţional maghiar, prin urmare maghiarisarea completă a lui. Molnar n'a întrebuinţat aceste cuvinte, dér a constatat faptul, arătând cât de nedrepte au fost învinuirile, că partida poporală ar ţiné cu naţionalităţile.

Tabloul situaţiunei se completéză astfel perfect. In camera ungară nu se vorbesce de cestiunea naţionalităţilor, decât cu scop de a-şî da asigurărî unii altora, că la tóte, numai la resolvarea ei nu se gândesc.

Atuncî nu rěmâne decât ca resolvarea sě urmeze mai curênd séu mai târdiu în contra voinţii lor.

Adunare electorală română în Bucovina. Alaltăerî, 19 Februarie, s'a ţinut în Câmpulungul Bucovinei o mare întrunire electorală, conchemată de către deputatul Dr. George *Popovicî*. Au luat parte peste 2000 de alegětorî din întreg cercul electoral. A presidat protopopul *Balmoş*. — D-l Dr. Popovicî a făcut o dare de sémă aměnunţită asupra activităţii sale în „Reichsrath“ şi în dieta Bucovinei, în urma căreia adunarea i-a votat încredere. După acésta adunarea a luat o resoluţiune, în care declară, că Românii vor continua lupta în contra guvernului bucovinean până atuncî, până când vor dura „actualele stărî nesuferite“.

Procesul dela Baia-de-Criş.

După-ce apěrătorii şi-au sfîrşit pledoariile, judecătorul se retrage pentru a formula sentinţa. El apare peste vre-un sfert de óră cu ea făcută gata şi-i dă cetire în limba maghiară. Étă.

Sentinţa.

Acusaţii *Steer*, *Novacovicî* şi *Scurtu* de sub acusa conturbărei religiunei, delict circumscris în §§. 191 şi 326 ai cod. penal, sunt achitaţî; s'au aflat însě vinovaţî pe basa §§-lor 70 şi 174 ai cod. pen., de delictul preamăririi publice a unei anumite fapte punibile, séu delict; mai departe s'au aflat vinovaţî de contravenţiă contra statului, circumscrisă în §. 36 al cod. penal. De aceea pe basa §§-lor 174 şi 36, 96—97 şi cu aplicarea §-lui 30 din legea de contravenţiunî, li-se aplică pedépsa cumulată *câte 6 sěptěmânî închisóre, ca pedépsă principală*, şi *150 cor. pedépsă secundară*, transformabilă în închisóre de câte 10 dile pentru fie-care.

Motivul declarărei lor ca vinovaţi de delictul circumscris în §. 174 se cuprinde în faptul, că acest §. al legei penale decretéză vinovaţî de acelaşî delict pe cei, carî preamăresc, în modul prevědut de §. 171, fapte pe carî legea le claséză între crime séu delicte, orî laudă pe făptuitorii acelora; în sensul §. 142 însě cel ce se pune în contact cu guvernul óre-cărui stat străin, cu scop de-a-l instiga la ţinută duşmănósă contra statului maghiar, comite crima trădării (*hütlenség* — infidelitate). *Avram Iancu*, lăudat de acusaţî şi preamărit pentru faptele lui ca erou naţional, pe cum de obşte se scie a luptat contra statului maghiar, şi mişcarea în a cărei frunte a stat el a fost una dintre marile lupte de pe acel timp, decî scopul mărturisit pe faţă al aceleia era dărîmarea unităţii statului, ér cei carî comit asemenea fapte sunt a se considera ca făptuitorî ai delictelor circumscrise în §. 142. Prin urmare, cei carî pe făptuitorii astor-fel de fapte îl preamăresc, se fac şi ei înşi-şî vinovaţî de acelaşî delict. Adevěrat, că Iancu pentru acele fapte ale sale în calea legei penale nu a fost declarat vinovat, dér acusaţii înşişî l'au preamărit ca pe făptuitorul astorfel de fapte şi pe basa acésta au trebuit sě fiă declaraţî vinovaţî de acest delict.

§. 36 — acusaţii cu prilejul încununărei mormêntului lui Iancu au întrebuinţat fundă de colorî naţionale străine, — avênd în vedere, că art. de lege 21 din 1848, cum şi art. 18 din 1883 statoresce hotărît colorile naţionale şi emblema Ungariei, şi avênd în vedere, că ordinaţiunea min. de interne nr. 26559 din 1874 interdice hotărît întrebuinţarea colorilor naţionale străine, ér ordinaţiunea min. de interne nr. 62,293 din 1885 întăresce acéstă ordinaţiune şi dispune pedepsirea celor ce greşesc contra ei, şi fiind-că acusaţiî folosind între circumstanţele specificate mai sus embleme străine, au comis nu numai simplă transgresiune în contra acestei ordinaţiunî, ci şi transgresiune în contra §. 36 al cod. penal, părênd a demonstra prin acéstă faptă a lor contra statului şi instituţiunilor lui legale.

Sfěrşindu-se şi acésta, acusaţii şi apěrătorii părăsiră sala. Afară pe stradă li-s'au făcut ovaţiunî de cărturarii şi poporul, care era adunat în grupurî mai micî. Toţî erau la culme indignaţî de cutezanţa cu care un simplu judecător cutéză sě *condamne* mai întâiŭ pe *Avram Iancu* în temeiul §-lui 142 (*infidelitate*), pentru-ca sě pótă osîndi pe cei trei tinerî, carî au preamărit faptele eroului.

Manifestaţiunile.

Precum am mai anunţat pe scurt, pe timpul procesului dela Baia de Criş şi după aceea Românii s'au manifestat în mod demn. Tinerii universitarî acusaţî au fost deja în Deva obiectul unor călduróse manifestaţii de simpatiă, când în frunte cu apěrătorul lor, d-l Francisc Hossu-Lungin, au plecat, înspre séra procesului dela Baia de Criş. La plecare erau de faţă şi multe dame române şi cu toţii au intonat un puternic „Deşteptă-te Române“.

Interesantă şi impunětóre tot-odată a fost manifestaţia de pietate, ce au făcut'o Românii din Baia de Criş, conduşî de d-l Fr. Hossu Longin. Aflând despre ea firesce gendarmii fură puşî în mişcare de către fisolgăbirăul, care credea, că are sě salveze érăşî statul de un mare pericol. Manifestaţia, care era sě se facă înainte de amédî, s'a amânat din causa acésta pe după amédî. Pe la órele 2 un lung convoiŭ de trăsurî mergea spre Ţebea, în frunte mergea trăsura cu d-l Hossu şi universitarii condamnaţî. Au luat parte şi multe dame şi d-re din Baia de Criş, ér ţěranii alergau pe jos cu însufleţire la locul romantic, unde sub goronul lui Horia odihnesce Avram Iancu.

Sosind trăsurile, au şi aflat asediat cimiteriul de gendarmî. Pe cóma délului lângă mormêntul lui Iancu, erau postaţî 8 din ei. Coborându-se din trăsură în mijlocul unei marî mulţimî de popor, aflară uşa cimterului încuiată. Atuncî crîsnicul tiněr sări peste zid şi deschise pe dinăuntru uşa. D-nii şi damele sosiţî din Baia de Criş intrară deodată cu poporul ţěran în cimiteriu. Universitarilor condamnaţî însě gendarmii nu li-au permis. Atuncî apărŭ fisolgăbirěul şi dise către ei, fiind de faţă şi apěrătorul Francisc-Hossu, vě dau voiă şi d-vóstrě sě intraţî! Atuncî d-l Hossu replică: — Nu le dau voiă însě eu. Acum eu le sunt solgăbirău. Ei şi-au făcut datoria, e rêndul meu acuma sě mi-o fac! Şi cu cuvintele acestea, lăsând la o parte pe solgăbirěul surprins, păşi înainte spre mormêntul lui Iancu. Aicî îl întimpină un alt sergent de gendarmî, spunêndu-i că nu-i permis a se ţiné cuvêntărî la mormênt.

D-l Hossu-Lungin aruncă o privire rece asupra gendarmului, apoi se întórse cu faţa spre mormênt şi rosti cu voce tare un „Tatăl nostru“, pe care l'au ascultat toţî cu capetele descoperite şi adênc mişcaţî de solemnitatea şi seriositatea momentului. După-ce au résunat cuvintele rugăciunei: „ci ne mântuesce de cel rěu, că a Ta este împěrăţia, puterea şi mărirea“.. s'a făcut o pausă sěrbătorésca, apoi se audi érăşî glasul distinsului fruntaş şi al vrednicului apěrător, care cu lacrimî în ochî dise: „Dormî în pace, Iancule!“ Depusă apoi pe mormênt o cunună de florî în numele domnişórelor române din Cluşiu, pe când damele presente din Baia de Criş se grăbiau asemenea a împodobi mormêntul marelui erou cu florî.

A fost, în adevěr, o scenă mişcătóre, care a stors lacrémî din ochii tuturor.

Dela Ţebea apěrătorul Francisc-Hossu cu universitarii condamnaţî îşî luară drumul spre Brad. N'au plecat bine şi s'a şi zărit o trăsură cu patru gendarmî, carî îi urmau.

Prevestiţî de sosirea universitarilor şi a apěrătorului lor, Românii din Brad porniră înaintea acestora spre întêmpinare. Pe la jumětatea drumului, ei au fost salutaţî de o deputaţiă a damelor române din Brad, însě aşa, că trăsura acestora nu s'a oprit în faţa trăsurei universitarilor, ca sě evite vre-o intrevenire a gendarmilor, ci a trecut numai pe lângă trăsura lor, încungiurându-o; în acelaşî momente o domnişóră li-a adresat câte-va cuvinte însufleţite, ér damele tóte au aruncat florî şi buchete legate cu tricolor în trăsura condamnaţilor. Pe urmă trăsura cu damele a alergat în fuga cailor înapoi spre Brad.

Inaintea otelului central din Brad era adunată inteligenţa şi poporul român din acest orăşel. In pragul otelului, tinerii universitarî şi apěrătorul lor au fost salutaţî în numele damelor române din Brad, oferindu-li-se un buchet frumos cu colorî naţionale. Apoi s'au adunat cu toţii în sala cea mare a otelului la o masă comună, unde s'au rostit vorbirî însufleţite. D-nul Francisc Hossu-Longin a adus mulţumire şi laude femeilor române din Brad, ér universitarul Scurtu a salutat în numele colegilor pe „viguroşii bradî românî dela Brad“. Intrunirea s'a sfîrşit cu un însufleţit „Deşteptă-te Române“.

Cestiunea naționalităților în dietă.

E o adevărată risipă de vorbe, ce se face în dieta din Pesta în jurul *cestiunei naționalităților*.

In ședința de alaltăerĭ a vorbit August *Pulszky*. El dise, în resumat, următórele:

Cestiunea naționalităților nu se póte resolva c'un simplu sistem legislativ, séu c'un anume program politic. Ea esistă de vécurĭ la fiă-care guvern. La noi naționalitățile au fost folosite spre scopurĭ de cortesire. In vorbirea lui program a spus'o, că nicĭ după lege, nicĭ după echitate nu recunósce teritorii de naționalitate. Folosirea limbii naționalităților o recunósce numai ca *drept privat*.

Nu se găsesce în țéra acésta bărbat de stat ungur, *care să stea de vorbă cu naționalitățile, ca cu un factor de drept public în stat. O cultură a naționalităților* noi *nu putem admite* decât așa, *décă ea se va contopi în cultura maghiară* și nu va fi contra acesteia. Ungurii nu pot tolera, ca state esterne să esercite putere atractivă asupra cetățenilor ungurĭ, pentru-ca aceștia să și caute fericirea în afară de hotarele țérii. Asta trebue s'o recunóscă și factorii normativĭ din România, carĭ ar trebui să scie, că Ungaria dă Românilor săi mai multă putință de desvoltare economică și culturală, decât dă România propriilor săi cetățenĭ (Absurditate patentată — Trad.) De aicĭ vine, dise Pulsky în fine, că partea preponderantă a naționalităților e „aderentă credinciósă a statului maghiar", din care causă naționalitățile și aleg deputațĭ pentru cameră.

Pulszky e de părere, că cestiunea naționalităților mai curênd se póte resolva pe cale administrativă și prin crearea de stărĭ materiale bune, căcĭ „agitatoriĭ" nu vor mai puté amăgi poporul. De aceea e contra obiceiului de a-se face prea multă vorbă în acésta afacere.

Molnar I. polemiséză cu Pulszky în cestiunea naționalităților, declarând că, afară de un punct, Pulsky a dis în vorbirea lui tot ceea-ce spune și partida poporală în acésta cestiune. Punctul de divergență este *legea de naționalitate* dela 1868. Noi, dice Molnar, am dis și am accentuat totdéuna, că *séu să se esecute legea acésta séu să se revisuéscă*, décă nu e bună (*O voce*: Asta o pretinde statul de drept.) Aicĭ este o divergență între noi, căcĭ în celelalte iscălim până la ultimul cuvênt tot ce s'a dis aicĭ în cestiunea naționalităților. Și noi suntem de părerea, că nicĭ un individ aparținĕtor naționalităților să nu fiă persecutat pentru limba lui, că în *viața privată*, în comună și pe terenul cultural să-șĭ folosĕscă liber limba lui. Apoi toțĭ să se mărturiséscă cetățenĭ ai statului maghiar, să respecteze *ideia de stat maghiar unitar*, să fiă patrioțĭ ca Zrinyi și Frangepan etc.

Molnar vorbesce apoi despre censul electoral și cere ștergerea censului actual, care este nedrept și se baséză pe sistemul din iobăgiă. Cere, ca toțĭ cetățenii să se bucure de drept electoral.

Rĕsboiul din Africa sudică.

De pe câmpul de rĕsboiŭ n'au sosit scirĭ mai însemnate. Etă telegramele mai noué:

Teatrul rĕsboiului apusén.

L o n d r a, 19 Februarie. Scriitorii militarĭ sunt unanimĭ a constata, că deși înaintarea lui *Roberts* este un succes din punct de vedere al liberării orașului Kimberley și situația s'a îmbunătățit pentru Englesĭ, totuși e clar, că campania adevĕrată numai acum s'a început și trebue învinse încă multe greutățĭ, mai ales greutățile impreunate cu trecerea pe teritorul inimicului, când linia uriașă de legătură a armatei englese va fi espusă la atacurile inimicului.

L o n d r a, 19 Februarie. Foile de séra publică telegrame din Modder-River, în care se spune, că colóna lui Kelly-Kenny persecută încă ariergarda Burilor și a luat mulțime de prădĭ.

B r u x e l l a, 19 Februarie. O telegramă a lui *Krüger* împrăscie tóte îngrijirile, ce le-au pricinuit evenimentele din urmă. Ea spune, că cedarea orașului Kimberley s'a întêmplat pe basa celui mai nou plan de luptă a lui *Cronje*, al cărui succes este asigurat.

L o n d r a, 19 Februarie. O telegramă datată din *Magersfontein* anunță, că *Cronje* a sosit Vinerĭ cu armata sa în *Koffyfontein* unde l'au atacat Englesii. Deși acestora li-a mers în ajutor brigada lui Knok, Burii totușĭ au trecut înainte *și au pricinuit marĭ pierderĭ Englesilor.*

L o n d r a, 19 Februarie. Agenția „Reuter" primesce din *Pretoria* scirea, că Burii au pus mâna în apropiere de Koffyfontein *4000 de vite dela Englesĭ* și numĕróse care, între carĭ 28 cu provisiunĭ. La Kimberley, după cum se vorbesce, a fost o luptă seriósă. *Burii își susțin tóte posițiunile sub conducerea lui Cronje.*

Roberts nu póte înainta.

B e r l i n, 19 Februarie. Lui „Deutsche Zeitung" i-se comunică din Londra: Duminecă nóptea *generalissimul Roberts a fost silit să-șĭ întrerupă înaintarea la nord de Modder-River.* Asta de-oparte pentru-că n'a cunoscut mișcările Burilor și se teme, că Burii 'i vor separa trupele și-l vor prinde în cursă; de altă parte, pentru-că în urma ploilor marĭ rîurile s'au umflat și drumurile nu pot fi umblate. *Artileria nu póte fi dusă înainte*, deóre-ce *caii și ómenii sunt istovițĭ.* Corpul al 6-lea a cerut ajutóre, ca să pótă ocupa înălțimile, ce domineză drumul spre Bloemfontein și care împiedecă înaintarea lui Kelly-Kenny.

Atacurile lui Buller.

L o n d r a, 19 Februarie. „Daily Mail" publică următórea depeșă din Chieveley: Englesii au continuat Duminecă avansul. Séra au ajuns la colina Cengolo, pe care au ocupat'o. Artileria bură a aruncat o granadă de 100 funțĭ într'un grup de artileriștĭ englesĭ, dintre carĭ 4 au fost uciși. Englesii au pierdut *90 de ómenĭ* în cele din urmă trei dile.

L o n d r a, 19 Februarie. Din cartierul Burilor de lângă *Ladysmith* i-se anunță agenției „Reuter" cu data de 16 l. c.: Erĭ, Joi, Englesii au încercat să încunjure posițiunea nóstră de bătaiă, întru cât ei au voit să pĕtrundă pe la confluența Tugelei cu Blawkraus și să ocupe Boskop de lângă Colenso. *Planul Englesilor n'a succes, ei au fost respinșĭ.* Burii șĭ-au susținut tóte posițiunile.

Cariera militară.

(Rĕspuns anonimului „Mars"*)

A nimerit'o *Mars*, când dice, că *Delanistru* trebue să fiă un malcontent, fiindcă a scris cum a scris. Ba bine, că nu. Ca și când spre a scrie lucrurĭ, ce nu mai încap în cadrele „Zopfu"-lui ruginit numai decât trebue să fiă cineva un malcontent. — Adevĕrată vorbă „cătănéscă."

Nu cunosc posiția lui Delanistru, dér e destul să cetescĭ articolul scris de D-sa spre a te convinge, că nu un suflet desperat séu nemulțumit, ci o inimă caldă și îngrijată de viitorul națiunei sale i-a dictat în pénă acele șirurĭ.

Noi Românii am fost și suntem și adĭ prea dispușĭ a crede, că intrarea în armată și special în armata comună ne fericesce mai mult ca orĭ-care altă carieră și am uitat și uităm, séu mai bine dis ne închidem ochii și nu voim să vedem perderile ce le îndurăm din punctul de vedere al românismului nostru prin armată. De geaba le veĭ spune însă de aceste „den alten Soldaten", ei nu vor să le înțelégă și va trebui să tréca încă mult timp pentru-ca să putem privi lucrul de pe un piedestal mai înalt, de unde ar trebui să'l privim.

De altcum Delanistru nicĭ nu dice ca să nu se mai aplice tinerĭ românĭ durabil la armată, ci dice, ca să nu o facă acésta cum o fac de present, pentru-că nefiind la întrarea lor destul de tarĭ în conscința lor de Românĭ, ușor se pot perde pentru neam, ci, mai ales, părinții să grijéscă ca fiil lor întăriți în acest sentiment să pășéscă pe spinósa carieră militară. Si aicĭ are tótă dreptatea, nimenĭ nu-i va puté disputa acésta și chiar Mars ajunge în fine a-se alătura la afirmațiunea acésta a lui Delanistru.

Adevĕrat; că în proporțiă cu numĕrul nostru nu avem destui oficerĭ în armată. Causa acésta zace cu mult mai adênc decum și o închipue Mars. Situația nóstră politică de adĭ „*cere*" ca cât mai mulțĭ fiĭ ai națiunei să se angajeze în lupta grea, ce trebue să o purtăm cu dușmanii noștri seculari, și astfel tinerii noștri sunt nevoițĭ a căuta cariere mai puțin pendente, cariere carĭ le dau mai mult teren de activitate și le asigură o mișcare mai liberă, ceea ce la miliția este absolut imposibil.

Dér făcênd abstracțiă dela acéstă împrejurare hotărítóre în referințele de adĭ ale vieții nóstre de popor „*oprimat*", nicĭ altcum tineretul nu se prea entusiasméză pentru armată din simplul motiv, că acésta nu ne este apropiată și protegéză un spirit prea străin de noi.

Tractarea de care a fost și în mare parte este și adĭ, cu tóte ordinațiunile emanate, împărtășit soldatul român la armată este puțin aptă de a câștiga simpatiile poporului nostru. Țĕranul român întrând în armată se întêlnesce cu lucrurĭ și *noi* și *străine*, ba de multe-orĭ contrare firii lui. Superiorĭ străinĭ, comandă străină, obiceiurĭ străine, până chiar și lege străină.

O faptă concretă: Chiar și peste sĕrbătorile Paștilor nóstre se chiamă reserviștii la deprinderea de arme, ér aceștia trebue în acele dile marĭ și sfinte să-șĭ părăséscă familia și să se ducă în căsarmă unde orĭ-ce străin, care are o stea de pânză la grumaz, se simte îndreptățit a-l înfunda cu înjurăturĭ în dilele cele mai sfinte ale bisericii sale. Românul trebue să se rușineze de Evreu și Mohamedan, pe carele în dilele lui de sĕrbătóre nicĭ să-l atingĭ nu-i permis. — Óre soldatul român nu trebue să resimtă în aceste momente o amărăciune în internul sĕu? Și décă da, cine va puté crede, că acest fel de tractare va fi în stare a atrage pe tinerii românĭ la armată?...

...Toțĭ tinerii noștri carĭ de băiețĭ întră în institutele militare, numai constrinșĭ de părinții lor o fac. Ér părinții, uitând pentru un moment de datorința lor față de neam, de cele mai multe-orĭ o fac pentru-ca să se scape de spese și pentru-ca întrând băiețiĭ odată în institutele militare, trec o clasă după alta **cu mai puțin chiu și vai.**

Acésta este în cele mai multe casurĭ vocațiunea, despre care vorbesce Mars, și acésta se numesce în dilele nóstre „*cestiune de pâne.*"

Este afară de orĭ-ce îndoială, că Românul din fire e soldat. — Avem nenumĕrate esemple în privința acésta în istoria nóstră națională. — Românul înzestrat dela fire cu minte ageră și sănĕtósă, cu iuțeala minții pătrunde și se scie orienta curênd între tóte împrejurările. — Adecă el dela natură e tactic, dela natură are darul de a fi soldat.

Și décă cu tóte acestea tinerilor noștri le lipsesce entusiasmul pentru armată, séu, cum ar dice Mars, nu prea au vocațiune pentru acéstă carieră, nu póte să ne surprindă de loc. Care dintre noi se va sci însufleți pentru institutiunile statului nostru când scie, că tóte aceste instituțiunĭ sunt străine, décă nu chiar dușmănóse față de tot ce e românesc; când trebue să fim martorĭ ocularĭ cum poporul nostru stă împrăncit sub sarcina dărilor ce le dă statului în banĭ și în sânge, ér în schimb nu capĕtă nimic, absolut nimic, afară de huiduelĭ, batjocurĭ și trântiturĭ pe ușe afară.

Ușor de înțeles, că astfel stând lucrurile nu de dragul lui Delanistru se abat tinerii dela cariera militară.

Nu va cere nimenĭ dela oficerii noștri, ca să se amestece în politica militantă, un lucru incompatibil cu posiția lor, dér se póte cere cu tot dreptul, ca să sprijinéscă, mult puțin, după puterile lor materiale, literatura și diaristica nóstră, orĭ cât séu dóră chiar pentru-că sunt la începutul lor, căcĭ acestea nu sunt și nu pot fi lucrurĭ interdise. — Și décă ar face-o acésta, ar face deocamdată destul. — Cu tóte acestea câțĭ oficerĭ românĭ găsescĭ în armata întrégă, carĭ să aboneze măcar o fóiă românéscă? S'ar puté numĕra pe degete! — Și óre vina a lor este?

De loc. — Ei nu simt necesitatea unei foi române, pentru-că mediul, în care trăesc dênșii, n'are lipsă de aceste foi. Lor le stau la disposiția alte foi străine, cu carĭ ei au crescut și făr' de carĭ ei nu pot esista și pentru carĭ ei vrênd-nevrênd trebue să plătéscă.

Precum vedem, tóte se reduc la crescere și de aceea Delanistru dicea să nu trimitem băiețĭ în școlile militare, căcĭ ușor se pot pierde pentru noi, ci tinerĭ cu maturitate, pe carĭ jurstările nóstre numai întărĭ îi pot în sentimentele și iubirea lor de neam. — De ce să nu dée fundațiunile nóstre mai bine un stipendiu de 800 fl. la an *unui* tinĕr absolut, spre a-l trimite în academia militară, decât să împartă acéstă sumă la 4 băiețĭ pentru școlile de cadețĭ, când probabilitatea este fórte mare, că aceștĭ 4, din punctul nostru de vedere, nu vor trage în cumpănă ca acel unu singur? — Nu numĕrul, ci calitatea tinerilor ce-i menim pentru acéstă carieră, să o avem în vedere. La cei 4 verosimilitatea este mai mare, că-i vom pierde, decât la acest unu.

Căcĭ orĭ cât s'ar bate Mars pe pept și ar susține, că noi Ardelenii nu ne lăpĕdăm de neam, totușĭ adevĕrul rĕmâne, că și noi ne putem pierde pentru neam orĭ-cât copiiĭ noștri din fașiă sug lapte românesc (ca și când copiiĭ Bănățenilor n'ar suge tot lapte românesc) îndată ce ne înstrăinăm prea de timpuriu, și pentru o viață întrégă. Căcĭ nu trebue să se lapede cineva de neamul sĕu, și cu tóte acestea să fiă mort, pierdut pentru acesta!

Mai anul trecut m'am întêlnit într'un colț al monarchiei, departe de pămêntul locuit de Românĭ, cu un oficer român pensionat. După nume îndată am sciut, că trebue să fiă Român. Așa a și fost, eu eram în estas de bucuriă, că am găsit pe acel pămênt un suflet de Român. Nu audisem de mult timp vorbă românéscă și cuvintele ce eșiau de pe buzele lui le sorbiam cu sete. Dér nu țínú mult plăcerea, căcĭ Românul meu éréșĭ o întórse pe nemțesce, pentru-că „îmĭ merge greu cu românésca", dicea el. — Și apoi bine, d-le căpitan (căcĭ căpitan era), pentru-ce te-aĭ stabilit așa departe de patria D-Tale? — Sunt o mulțime de cause, rĕspunse bĕtrânul, și eu le-am înțeles, ca și când le-așĭ fi cetit de pe fruntea lui. — Și el, bietul, era din fundul Ardealului, și dintre tóte năcazurile nóstre numai de unul m'a întrebat, căcĭ pe celelalte nu le mai cunósce, și anume: óre tot să mai *sfădesc* unițiĭ cu neunițiĭ? Atâta i-a mai rĕmas lui din tótă istoria luptelor nóstre.

Și de aceștia mulțĭ avem — durere, — și din Ardeal, și din Bănat, și din Marmația, și din Sătmar și din tóte părțile locuite de Românĭ. Aceștia sunt Românĭ *nelăpĕdațĭ* de ai lui Mars, dér pentru noi sunt pierduțĭ, morțĭ. — Ér poporul nostru nu pentru aceea își cresce fiiĭ săi, ca ajungênd la óre-care stare materială mai bună să-șĭ uite de el, ci ca să lucre pentru el, și décă acésta direct n'o póte face, indirect prin ajutorarea instituțiunilor, carĭ au de scop înflorirea neamului sĕu.

(Va urma).

SCIRILE DILEI.

— 9 (21) Februarie.

Emigranții Săcui în România. „*Epoca*" din Bucuresci se ocupă într'unul din numerii săi ultimĭ cu imigrarea Săcuilor în România. Spune, că pe când Maghiarii se plâng, că Săcuii emigréză în massă în România, și autoritățile unguresci caută modalități de a împiedeca emigrarea, pe atuncĭ guvernul român a aflat cheia celei mai corecte resoluțiunĭ a cestiunei. Ministrul român de interne a dispus, ca toțĭ acei muncitorĭ ungurĭ, carĭ imigréză în România cu scop de a-șĭ căuta lucru, *să fiă escortațĭ la graniță.* Mĕsura acésta avi-

sată de fóia din Bucuresci nu prea e pe gustul şoviniştilor ungurĭ. Ei se plâng, că se duc Sĕcuii şi tot ei ţipă, că România dă acum peste graniţă pe flămânḑii lor.

Renta în senatul român. Proiectul de lege pentru regularea cestiunei rentei şcólelor române din Braşov, vine astăḑĭ în desbaterea Senatului. Se crede, că d-l Ilariu Isvoranu va vorbi contra proiectului.

Alegere de preot. Din Veneţia inferióră ni-se scrie, că în 18 Febr. n. c. s'a făcut acolo alegere de preot. Majoritatea voturilor a întrunit'o d-l Stefan *Fărcaş*, învĕţător în Livezenĭ.

Ministru-preşedinte Szell şi Jidanii. „Alkotmany“ spune, că ministru-preşedinte Coloman *Szell* convorbind Sâmbăta trecută cu un deputat de „confesiune israelită“ i-a declarat: „Jidovimea din patriă póte fi pe deplin liniştită; cât timp voiŭ fi eu ministru-preşedinte, Ungaria va fi guvernată în spirit strict *liberal*“. — Adecă Jidovii nu vor suferi nicĭ o scurtare.

Ţĕran, esecutor şi gendarm. Din *Lugoş* se anunţă, că în comuna *Zabalţ* s'a întêmplat ḑilele trecute o dramă mişcătóre. Esecutorul s'a dus la Mihail *Mihalic* sĕ-i ia vaca pentru restanţă de dare. Ţĕranul desperat s'a opus. Atuncĭ au venit gendarmii. Ţĕranul a început sĕ li-se opună şi lor şi sĕ-i ameninţe. Unul dintre gendarmĭ, în loc sĕ domoléscă pe bietul om năcăjit, a luat puşca şi cu un glonţ l'a culcat la pământ. Glonţul a străbătut plămânii nenorocitului ţĕran, care imediat murì. — Aşa se fac în Ungaria esecuţiile.

Petiţiă în afacerea „zde“. „*Katholicke Listy*“ din Praga spune, că archiepiscopul Dr. *Kohn* din Olmütz a adresat monarchului o petiţiă, în care îl rógă sĕ graţieze pe toţĭ condamnaţii din Moravia osîndiţĭ cu ocasia demonstraţiilor pentru „*zde*“. Numita fóiă adauge, că petiţia a fost înaintată Majestăţii Sale prin ministeriul de justiţiă.

Papa pentru împĕrătésa Chinei. Din Roma se telegrafézâ, că Papa Leon a hotărît sĕ dăruéscă un preţios obiect de artă vĕduvei împĕrătese a Chinei, din causă că acésta *a declarat religia catolică ca religiă receptă în imperiul sĕu.*

Monopolul hârtiei de ţigaretă. „Epoca“ anunţă, că „d-l Take Ionescu va presenta corpurilor legiuitóre un proiect de lege pentru înfiinţarea monopolului hârtiei de ţigaretă. Acest monopol va produce anul acesta numai 200 mii lei, deóre-ce restul din venit va servi la instalaţiile necesare funcţionării monopolului“.

Arestărĭ în Sofia. Scirĭ din Sofia spun, că acolo continuă a se face numĕróse arestărĭ, carĭ sunt în legătură cu crima din str. Ceauş-Radu, unde după cum se scie, a fost asasinat spionul Fitowsky. Parchetul român s'a pus însĕ în legătură cu parchetul din Sofia pentru descoperirea aşa ḑiselor comitete secrete.

Un director acusat de brutalitate. La preparandia de stat din Cluşiŭ vre-o 120 de elevĭ au părăsit şcóla, declarând, că nicĭ nu se vor mai întórce la institut pe cât timp directorul Orbok nu le va da satisfacţiune. Elevii se plâng, că directorul tratézâ cu ei brutal, îi silesce sĕ sĕvîrşéscă lucrurĭ grele la munca pămêntului şi-i grobian faţă de ei. Directorul la rêndul sĕu se apĕră susţinênd, că n'a fost brutal şi nemilos, ci numai „strict“.

Dr. Leyds la Roma. După o telegramă din Roma, agentul transvaalian Dr. *Leyds* din Bruxella va sosi în curênd la Roma. Se ḑice, că Leyds va cere o audienţă la Papa.

Musica orăşenéscă va concerta Duminecă séra în salonul hotelului „Europa“. Inceputul la $7^1/_2$ óre. Intrarea 60 banĭ.

Caraghioslîc „patriotic“.

In numĕrul nostru de alaltăerĭ am reprodus după foile unguresci din Peşta scirea de „sensaţiă“, că în Oradea-mare se plănuesce înfiinţarea unei „*lige române patriotice*“. Pressa maghiară, fără deosebire, sălta şi jubila de bucuriă, că étă s'au aflat Românĭ „patrioţĭ“, carĭ sĕ pună în lucrare un mare plan de împăcăciune. Se ḑicea, că planul s'a clocit în locuinţa protopopului I. *Groza*, „locţiitor de vicar“ în Oradea şi se numiau şi persónele, carĭ au luat parte la conventiculul din cestiune.

Fóia ungurésca „*Nagyvarad*“, care mai întâiŭ alarmase lumea cu comedia acésta, publică acum în numĕrul sĕu dela 20 Februarie o declaraţiune subscrisă de domnii: Ioan *Groza*, protopop şi asesor consistorial, Dr. Florian *Duma* advocat şi Nicolau *Firu* învĕţător, din care se vede, cum sciu „patrioţii“ sĕ îmbete lumea cu apă rece şi cum se fac de rîsul lumii.

Aceştĭ trei domnĭ îşĭ esprimă mirarea, cum „Nagyvarad“ aduce în legătură persónele lor cu o „ideiă“, care n'a fost discutată şi pe care dênşii nu şĭ-au însuşit'o, „ideia“, care este singur a inspectorului de scóle *Grama* Dôme, pe care nicĭ unul din ei nu l'au autorisat s'o facă cunoscută lumii în legătură cu numele lor. Mai departe declaraţia celor trei domnĭ spune, că „Românĭ nepatrioticĭ“ nu esistă şi că Românii timbraţĭ de „ultraiştĭ“ nu sunt cu nimic mai îndĕrĕt în patriotism, decât cei mai marĭ patrioţĭ maghiarĭ. Chiar şi numai din pricina acésta o „ligă a'patrioţilor românĭ“ *nu e de loc necesară.* Declaraţia înfierézâ şovinismul maghiar nebun şi spune, că o apropiere între Românĭ şi Maghiarĭ nu se póte face, decât décă cel mai tare va lua iniţiativa. Au vorbit, ce-i drept, d-nii Szell şi Tisza în parlament ceva mai leal despre naţionalităţĭ, dér vorbele şi enunciaţiunile nu sunt *fapte.* In fine arată, că chiar aḑĭ, când se face atâta sfară cu „apropierea“, sunt urmăriţĭ şi pedepsiţĭ aceia, carĭ preamăresc memoria lui Iancu prin simplul fapt al depunerei unei cununĭ pe mormêntul lui. Apoi, în Oradea, s'au spart la 1893 ferestrile chiar ale subscriitorilor declaraţiunei, li-s'au făcut pagube marĭ şi la urmă tot acusaţii demonstranţĭ şi vandalĭ au fost *achitaţĭ.*

Insĕ cu tóte acestea pressa maghiară continuă a-se mângăia cu speranţele, ce le pun în acésta „ligă“. Ba „Magyarorszag“ de aḑĭ spune, că cu tótă declaraţia celor trei Românĭ din Oradea, mişcarea continuă, ba s'au împărţit şi liste de înscriere de membri, ér ḑilele acestea se va publica programul „ligei“.

Biserica ortodoxă în Basarabia.

Cel puţin şépte din opt părţĭ ai locuitorilor Basarabiei sunt de religiune ortodoxă. Din poporaţiunea întrégă, numai Românii, în numĕr de peste un milion, au tradiţiunĭ şi credinţe locale, ér restul poporaţiunei ortodoxe, care constă din Ruşĭ, Rutenĭ, Bulgarĭ, Sêrbĭ (peste 200.000), fiind elemente strĕine ţĕrei, n'au nicĭ o legătură istorică cu Basarabia, n'au tradiţiunĭ şi credinţe, precum au Românii. După ortodocşĭ, în locul prim vin Evreii, apoi luteranii sĕu protestanţii şi la urmă rascolnicii, catolicii şi armenii. Clerul bisericei ortodoxe de rĕsărit, împreună cu călugării şi călugăriţele, după statistica eparchială a consistorului din Chişineu, se urcă la 8113 inşĭ, între carĭ 1590 preoţĭ, ceilalţĭ paraclisierĭ, călugărĭ, călugăriţe. După legile rusescĭ, toţĭ aceştia compun o clasă de ómenĭ, numită *clasa duhovnicéscă*, care are drepturile sale speciale în ceea, ce privesce impositele şi serviciul militar.

Clerul ortodox din Basarabia nu e salarisat de stat, ci trăesce din lucrarea pămêntului şi din ofrandele parochienilor. Numai clerul dela 18 bisericĭ din eparchia Chişineului primesce dintr'un fond special, numit „Fondul de ajutorare“ anumite ajutóre, anume 12 bisericĭ primesc câte 25 ruble şi 70 copeicĭ pe an, ér 6 bisericĭ câte 114 ruble şi 20 copeicĭ pe an, ceea ce este fórte puţin (o rublă face 1 fl. şi câţĭ-va crucerĭ.)

După obiceiul admis de legea specială rusésca pentru Basarabia, fiă-care biserică are 33 de fălcĭ de pămênt, séu din partea proprietarului de moşiă séu din partea comunei. Acest pămênt îl lucrézâ prin clacă ţĕranii parochienĭ. Până în anii din urmă preoţii din Basarabia se recrutau din sînul clasei duhovnicescĭ indigene şi ca Românĭ de sânge aveau legăturĭ strînse cu poporaţiunea. Aceştĭ preoţĭ de mir, deşi lipsiţĭ de cultură, se bucurau de iubirea parochienilor, carĭ adese alergau la ei pentru sfat la vre-o nevoe séu nenorocire. Portul obicĭnuit al unui astfel de preot se deosebia puţin de portul ţĕranului; viéţa sa se petrecea în munca câmpului şi liturgiă.

Guvernul rus începù dela 1859 sĕ se îngrijéscă de starea bisericei din Basarabia, dér—spune „Biserica ort. rom.“ — în sensul de a întări elementul rus mai ales prin educaţiunea tineretului clerical. Seminariul din Chişineu se află stabilit chiar în palatul metropoliei. In acest seminar nu se primesc, decât copii de-ai clericilor.

Astăḑĭ învĕţământul în seminariul din Chişineu se predă în limba rusă, *în limba română este oprit a se preda.* Cursul întreg se desparte în trei categorii şi fiă-care categoriă constă din studii de doi anĭ. Elevii din seminar se despart în internĭ, în numĕr de 160, şi esternĭ. Pentru întreţinerea internilor statul cheltuesce suma de 48 ruble 60 cop. pe an pentru fiă-care băiat. Din acéstă sumă hrana şi întreţinerea seminariştilor este însĕ fórte slabă. Personalul corpului didactic se recrutézâ din absolvenţii academiei duhovnicescĭ şi printre profesorii seminariului din Chişineu sunt ómenĭ cu erudiţiune teologică solidă. Şcóla duhovnicéscă din Chişineu este condusă de rectorul seminariului.

Acéstă şcólă are trei divisiunĭ: inferióră (litere), secundară (filosofiă) şi superióră (teologiă). Afară de aceste trei maĭ esistă şi douĕ subdivisiunĭ, cea preparatóre şi paraclisieră.

Salarul profesorilor dela seminar şi dela şcóla duhovnicéscă este de 350—400. Cu aceste 400 ruble salariŭ pe an un absolvent al academiei duhovnicescĭ este silit sĕ-şĭ susţiă familia şi sĕ trăéscă ca un om cult, lucru aprópe imposibil, décă n'ar esista pentru aceştĭ profesorĭ lecţiunile particulare.

NECROLOG. **Ioan Pop,** paroch gr. cat. în Braşov, după lungĭ suferinţe a rĕposat în 18 Febr. n. c. în anul al 63-lea al vieţei şi al 33-lea al preoţiei. 'L jălesce întristata-i soţiă Paraschiva n. Moldovan cu 7 fiice ale sale, dintre carĭ trei măritate şi patru nemăritate, apoi alte numĕróse rudenii. — Fiă-i ţĕrêna uşóră!

ULTIME SCIRI.

Viena, 20 Februarie. Aḑĭ s'a ţinut un consiliu de miniştri sub presidenţia lui Koerber. Erĭ ministru-preşedinte Koerber a învitat la o consultaţiă pe membrii cehĭ şi germanĭ ai conferenţei de împăcare. S'a discutat asupra situaţiei politice, asupra postulatelor cehice şi germane şi asupra obstrucţiunei Cehilor.

Londra, 20 Februarie. Sórtea armatei lui *Cronje* nu este cunoscută. De Vinerĭ séra nu s'a publicat nimic oficios. După o telegramă cu data de Duminecă, Burii se retrag spre Dronfeld, la nord de Kimberley. French a părăsit Sâmbătă Kimberley mergênd înainte pe ţĕrmul rîului Modder către Bloemfontein.

Londra, 20 Februarie. Camera a votat un credit suplimentar de 13 milióne funţĭ sterlingĭ pentru rĕsboiului din Africa.

Londra, 20 Februarie. Lui „Morning Leader“ i-se anunţă din Washington, că guvernul american în unire cu Germania plănuesce a face o propunere de intervenţiă, pe basa decisiunilor dela Haga. Aceeaşĭ fóiă susţine, că între Germania şi Olanda s'a făcut o înţelegere cu privire la statele Burilor.

Londra, 20 Februarie. O telegramă din isvor bur anunţă, că pe cursul rîului Riet Burii au prins 100 Englesĭ, 2000 capete de vite şi 100 carĕ cu provisiunĭ.

Londra, 20 Febr. — Generalul Buller anunţă, că Burii şĭ-au retras trupele spre nord de Tugela. Generalul Hart a ocupat Colenso. Tóte raportele spun, că Burii se retrag pe tótă linia.

DIVERSE.

Roberts şi Delarey. Capriţiul sorţii în actualul rĕsboiŭ din Africa a adus faţă 'n faţă pe doi generalĭ, carĭ şĭ-au pierdut fiiĭ în luptă: pe generalissimul engles *Roberts* şi pe generalul bur *Delarey.* Unicul fiiu al lui Roberts a căḑut în lupta dela Colenso, când pentru prima-óră Buller a încercat sé tréca peste Tugela. Fiiul lui Delarey a căḑut în lupta dela Modder-River, despre-care unul din personalul ambulanţei germane din Iacobsdal publică următórele în „*Lokal-Anzeiger*“ cu data de 2 Decemvre:

Englesii erau 12—13,000, ai noştri 4000. Noi am pierdut 12 morţĭ şi 40 răniţĭ. Englesii 1500 ómenĭ. Intâiaşĭ dată am vĕḑut în viaţa mea rĕsboiŭ... Morţĭ, răniţĭ în jurul nostru, bombele cădeau ca plóia, ca grindina. Un moment rĕmaserăm frapaţĭ, apoi cu trăsura de ambulanţă am mers în linia de luptă, ca sĕ ridicăm răniţii. Primul meu rănit a fost fiiul generalului Delarey c'o puşcătură gravă în abdomen. L'am transportat îndată pe masa de operaţiă, însĕ ajutorul omenesc a fost zadarnic, căcĭ glonţul 'i sfredelise stomacul şi intestinele. El, după 2 óre, şi-a dat sufletul în presenţa tatălui sĕu, către care, adurmind de vecĭ, a surîs fericit. Nu eram de faţă decât eu şi generalul“...

Calea de-a ajunge la adêncĭ bĕtrâneţe. Carol Emil Dietzel, un renumit vênător şi scriitor, în etatea sa de 80 anĭ scrie: „Din atâţĭ contimporanĭ aprópe numai eu am mai rĕmas în vieţă. Şi astăḑĭ vênez tocmai aşa, ca înainte cu 50 de anĭ. Sunt sute de ómenĭ, carĭ ajungênd etatea mea, necum sĕ mergă la vênătóre, dér abia se mai mişcă, ba nu pot nicĭ sĕ ridice paharul la gură, fără de a tremura, cu atât mai puţin puşca. Acésta am a-o mulţămi împrejurărei, că în tinereţe *n'am ridicat multe pahare cu vin*“.

Literatură.

Din „Noua Revistă Română“ a apărut Nr. 3 dela 1 Februarie cu următorul sumas:

Cronica politică. N. Iorga: Rĕsboiul din Sudul Africei. (Un capitul din istoria coloniala).

Critică socială. Ovid Densuşianu: Patriotismul nostru.

Istoriă. I. Nădejde: Origina dreptului consuetudinar român; I. Tanoviceanu: Viaţa şi diiata marelui logofăt Ioan Bogdan.

Literatură. H. Sanielevicĭ: Eminescu şi şcóla romantică germană (I. — D. Gherea despre şcóla romantică). G. Coşbuc: Pierde-vară (poesiă).

Mişcarea literară şi scienţifică. Dr. A. Saligny: Contribuţiunĭ la cunóscerea petroleurilor în România (de D. Negreanu); N. Burlănescu-Alin: Douĕ cumetre (comedie); Alin: Lew (poemă dramatică); Petru Vulcan: Fecióra (roman psihologic-social); Notiţe bibliografice.

Suplimentul I. John Ruskin, viaţa şi operile sale. De peste munţĭ. Cestiunea convenţiunilor comerciale (proiect de petiţiune adresată d-lui ministru de finanţe de C. R. Geblescu). Reviste streine despre România. Dela Ateneul din T. Severin (conferinţa d-lui V. A Urechiă). Concertele populare. Viitorul naţiunei polone. „L'humanité nouvelle“.

Suplimentul II. Ca la noi la nimenĭ... Esthetismul lui John Ruskin, de St. Petică. Doctorilor (epigramă) de D. Teleor. Povestea lumei (poesie) de Nirvan. Un erou uitat (amintirĭ din rĕsboiul dela 1877) de V. Cosmovicĭ.

O carte valorósă, scrisă de d-l *Ioan Popea*, profesor la şcólele române din Braşov. Cartea este întitulată: „*Caractere morale*, esemple şi sentinţe culese din istoriile şi literaturile popórelor vechĭ şi moderne“. Acéstă carte, atât prin esteriorul sĕu elegant, cât şi prin cuprinsul sĕu bogat, de aprópe 400 pagine, este o adevĕrată podóbă în literatura nóstră. Vom căuta s'o facem mai de-aprópe cunoscută cetitorilor noştri; de-ocamdată ne mărginim a atrage asupra ei atenţiunea tuturor Românilor iubitorĭ de carte; în ea cetitorul va găsi o comóră nespus de preţiósă de învĕţăturĭ, de mângâierĭ, de însufleţirĭ spre tot ce e moral, nobil şi frumos. Preţul 1 fl. 25 cr. (cu posta 1 fl. 35.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge şi portul postal. — Se află de vêndare la Tipografia „A. Mureşianu“, la librăria N. I. Ciurcu şi la librăria H. Zeidner în Braşov.

*

A eşit de sub tipar ***Al doilea capitol din contabilitatea duplă***, de *I. C. Panţu*. Acéstă nouă broşură conţine: *afacerile de credit cambial şi afacerile de bancă.*

La creditul cambial s'a întrodus o afacere de patru lunĭ, trecută în registrele principale şi auxiliare după metodul usitat la noi, precum şi după metodul numit francês, întocmai aşa, după cum se întrebuinţéză în practică, arătându-se încheerile lunare şi încheerea anuală.

La afacerile de bancă, după o împărţélă sistematică a afacerilor, s'a esplicat scontul de cambii şi reescontul, afacerĭ cu monete, avansurĭ pe efecte publice (lombard); împrumuturĭ pe alte gagiurĭ (marfă etc.) şi depunerile spre fructificare. Esplicările s'au făcut la singuratice casurĭ şi apoi s'au combinat la micĭ afacerĭ, carĭ duréză trei şi şése lunĭ, arătându-se încheerea într'un Maestru tabelar şi la urmă arătându-se trecerile, aşa după cum se întêmplă în practică, în registre principale şi auxiliare.

Preţul este 2 corône + 10 banĭ porto. De vêndare în Braşov: la Tipografia „A. Mureşianu“ şi la Libraria N. Ciurcu. In Sibiu: la Librăria archidiecesană. — Atragem atenţiunea publicului nostru, îndeosebĭ a celor ce se ocupă cu afacerĭ comerciale, precum şi a membrilor din direcţiunile băncilor nóstre şi a funcţionarilor acestora, asupra acestei lucrărĭ de neapĕrată trebuinţă.

*

Partea a VI a ***Din Memoriul*** lui *Iosif Sterca Şuluţiu* de Cărpeniş“, membru fundator şi membru în comitetul „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ etc. Sibiiu, Tipografia lui W. Kraft 1899. Prin publicaţiunea acésta — care se estinde pe 295 pagine, tipar condensat, volumul avênd format 8⁰ mare — domnul Iosif Şterca Şiuluţiŭ face un preţios serviciu literaturei nóstre istorice. „Memoriul“ partea VI. care cuprinde 16 capitole, este o continuare a „Memoriului“ d-sale, din care 5 părţĭ au apărut deja, şi după cum se indică la finea lucrărĭi de faţă, va urma şi partea VII-a. Notăm, că broşura de faţă s'a publicat în 500 esemplare. Cei ce posed biografia lui Iancu, au *neapĕrată trebuinţă* de acest „Memoriu“. Preţul ei este 1 fl. 25 cr. esemplarul, plus 10 cr. porto. Se vinde la librăria W. Krafft în Sibiiu. D-nul Şiuluţiu dăruesce 200 fl. din preţul broşurilor pentru „Casa naţională“, ér restul pentru alte scopurĭ filantropice. Recomandăm publicului nostru cu tótă căldura acésta valorósă publicaţiune.

*

„Resboiul pentru neatêrnare, povestit pe înţelesul tuturor de *George Coşbuc*“, este o carte nu numai căt se póte de interesantă, bine scrisă şi atrăgĕtóre, dér tot-odată şi cea mai eftină între cărţile românescĭ, apărute până acum. Un esemplar în format mare 8⁰ de *283 pagine* costă numai 50 cr. (cu posta 55 cr.). Cu deosebire ar fi de dorit sĕ se rĕspândéscă cât mai mult în straturile poporului, fiind ea în adevĕr scrisă „pe înţelesul tuturor“.

*

O carte de legĭ. **„Amicul Poporului“** îndreptar în cause administrative şi judecătorescĭ *pentru poporul român*“ de *Titu Vuculescu*, pretor în Pecica maghiară. Cartea e întocmită la înţelesul ţĕranilor, aşa că din ea orĭ-ce plugar, orĭ-ce măestru, orĭ-ce om, care scie cetĭ, póte sĕ înţelégă lămurit, ce-ĭ este după lege ertat sĕ facă şi ce nu; cum are sĕ-şĭ câştige anumite drepturĭ, la cine sĕ se îndrepte cu plângerea orĭ cu rugarea. Costă 50 cr. (cu posta 55.)

„Fetele casnice“, cor pentru treĭ şi patru vocĭ femeescĭ de Timoteiŭ *Popovicĭ*. Acéstă drăgălaşă composiţiă musicală se află de vêndare la d nul autor în Sibiiu (seminarul archiedecesan), cum şi la Tipografia „A. Mureşianu“ în Braşov. Preţul 15 cr. (plus 3 cr. porto).

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.
Din 20 Februarie 1900.

Renta ung de aur 4%	95.60
Renta de corône ung. 4%. . . .	94.20
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%.	100.60
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%.	100 25
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	99.40
Bonurĭ rurale ungare 4%	93.40
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	94.—
Impr. ung. cu premii	162 50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	140.75
Renta de argint austr.	99 80
Renta de hârtie austr.	99.70
Renta de aur austr.	98.80
Losurĭ din 1860.	137.—
Acţii de-ale Bancei austro-ungară .	126.40
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	187.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	236.80
Napoleondorĭ	19 28
Mărcĭ imperiale germane . ..	118.22½
London vista	242.50
Paris vista	96.25
Rente de corône austr. 4% . . .	99.60
Note italiene	89.80

Cursul pieţei Braşov.
Din 21 Februarie 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.96
Argint român.	Cump.	18.70	Vênd.	18.75
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.08	Vênd.	19.14
Galbenĭ	Cump.	11.20	Vênd.	11.30
Ruble Rusescĭ	Cump.	2.54	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	118.—	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	21 40	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		101.—	Vênd.	101.50

CONVOCARE.

Membrii asociaţiunii de anticipaţiunĭ şi credit **„HAŢIEGANA“** sunt invitaţĭ a se înfăţişa la a

XII-a Adunare generală ordinară,

ce se va ţiné în **22 Martie 1900 st. n. la 10 ore** înainte de améḑĭ, în localitatea institutului în Haţeg.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin preşedinte.
2. Alegerea unui secreter ad-hoc şi 2 scrutinătorĭ.
3. Raportul direcţiunii şi al comisiunii de supraveghiere pe anul de gestiune 1899 precum şi propunerile acestora şi deciderea asupra lor.
4. Alegerea preşedintelui şi vice-preşedintelui pe un period de 3 anĭ, până la adunarea generală ordinară din 1903.
5. Abḑicerea directorului şi a membrilor în consiliul administrativ, şi în urma acesteia alegerea directorului şi a membrilor în consiliul administrativ pe un period de trei anĭ, până la adunarea generală din 1903.
6. Desemnarea foilor pentru publicarea afacerilor asociaţiunii.
7. Eventuale propunerĭ (§ 72 din statute).
8. Pertractare şi decidere privitor la fusiune cu înfiinţându-l institut de credit şi economii societate pe acţii „Haţiegana“ în Haţeg substernută spre improtocolare la tribunalul reg. ung. din Deva.
9. Disposiţiunĭ pentru verificarea protocolului.

Décă la adunare n'ar participa membri în numĕr recerut de statute, se va ţiné altă adunare la 31 Martie 1900 st. n. la 10 óre a. m. în localitatea institutului, când fără privire la numĕrul membrilor presenţĭ se vor lua concluse. Membrii se pot representa şi prin plenipotenţiarea unui alt membru, dér nicĭ un membru nu póte representa mai mult ca 20 acţiunĭ străine, er minorenii prin părinţĭ séu tutorĭ, femeile prin bărbaţii lor.

Din şedinţa consiliului administrativ al asociaţiunii de anticipaţiune şi credit „Haţiegana“, ţinută în 8 Februarie st. n. 1900.

Bontescu Mihály
director.

Iulius Popovits,
membru consiliului administrativ.

CONVOCARE

Domnii acţionarĭ ai institutului de credit şi economii **„LIPOVANA“** societate pe acţii, se invită la a

VI-a Adunare generală ordinarà

care se va ţiné în **8 Martie a. c. la 10 óre a. m.** în localul institutului, opidul Lipova.

Obiecte de pertractare:

1. Raportul direcţiunei pe al şéselea an de gestiune.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Darea absolutoriului direcţiunii şi comitetului de supraveghere (§ 26 din statute)
4. Deciderea asupra întrebuinţării profitului curat şi fixarea dividendelor pro 1899 (§§ 26 şi 46 din statute).
5. Pertractarea eventualelor propunerĭ (§ 26 lit. g. din statute.
6. Alegerea a doi membri în direcţiune şi a unui membru în comitetul de supraveghiere.

Domnii acţionarĭ carĭ voesc a participa la adunarea generală, în conformitate cu § 16 din statute se avizéză a depune la cassa institutului acţiile înainte de deschiderea adunării generale.

Lipova, 1 Februarie 1900.

Ales. Mocsonyi m. p.
preşedinte.

A V I S.

Prenumeraţiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face şi reinoi ori şi când dela 1-ma şi 15 a fiă-cărei lunĭ.

Domnii abonaţĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit şi sĕ arate şi posta ultimă.

Administraţ. „Gaz. Trans.“

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.